

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

De venditione facta à duobus, n. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

Cum de deceptionibus ejusmodi, quando fiunt ex errore & dolo, superius a aliqua tetigerim, hic in proprio loco ea, quæ nondum sunt explicata, breviter erunt proponenda.

a lib. 3. cum de jur. c. 3. §. u. 21.

De deceptione in pretio.

Quando quis recipit (præscindendo à liberali remissione, quæ, quando præsumitur intercedere, dixi per aliam occasionem superius b) pro sua re minus pretium, quàm valeat, vel magis quàm valeat, emit, ipsi in foro externo non datur actio, si non sit defectus, vel excessus ultra, vel infra dimidium (quis hic sit, lege num. 14i & habes apud Lessium b & Fagundez c:) quia leges civiles voluerunt refecare lites: unde & apud illas invenies, licere ementibus & vendentibus se invicem decipere, usque ad dimidiam partem justii pretij: at omnes Theologi e e communiter docent, debere restitui totum id, cum ejus fructibus fortè perceptis, quod in venditione accipitur ultra justum pretium, seu ultra justum rei valorem, vel quod in emptione de justo non datur Ratio est manifesta, quia nemini licet in conscientia, proximum, ne in obolo quidem decipere.

b *supr. tr. 2. t. 9. §. 1. n. 35. vide etiam inf. c. 8. §. 2. n. 16.* b *Less. lib. 2. c. 21. d. 4. n. 20.* c *Fag. lib. 5. de contract. c. 40. nu. 3. quibus adde Castrop. de just. com. d. 3. p. 17. §. 1. n. 3. passim Jurista. cc l. Less. l. 2. c. 2. dub. 4. num. 21. Delugot. 2. de just. d. 26. sec. 6. & S. Th. Navarr. Mol. Salas, aliosque*

ab eisdem citat. quib. adde Castrop. de just. com. d. 3. p. 17. §. 2. num. 3.

Notarium tamen facientem scripturam de venditione, cum læsione infra dimidium, excuso d à peccato, si non fingit aliam venditionem, sed illam, prout est, publicè scribit, quia ipsum excusat officium suum in re permissa à publicis legibus.

d *Sà & Sal. quos citat. sequiturque Castrop. l. c. n. 5.*

De venditione facta duobus.

2. Si res nondum fuit tradita secundo emptori, tenetur venditor eam priori tradere: *Qui prior est tempore, prior est in jure*; si autem res tradita sit secundo emptori, hic antefertur priori, quia traditio dominium transfert, atque adeo secundus habebit jus in re, quod est fortius, quam jus ad rem, quod solum habebat prior. In hoc tamen casu venditor punietur pœna falsi; erit perjurus, si juramentum adhibuerit, tenebiturque omnia damna solvere priori; qui prior emptor contra venditorem habebit solum actionem personalem, non autem realem in ipsam rem venditam. Quæ dicta sunt, habent locum in locatione, & donatione, si quando duobus eadem res locetur, doneturve.

3. Sunt nihilominus aliquot casus, in quibus præferendus est prior emens, licet res sit posteriori tradita. Primo, quando prior jam solvit pretium. Secundo, quando est adhibitum pactum de non vendenda re alteri, vel ipsa res est data in pignus ipsi primo emptori.

Tertio

Tertiò, quando in prima emptione est appofita claufula inftituti, hoc est, quando venditor conftituit, fe nomine emptoris rem illam poffidere. Quartò quando prior emptor eft Ecclefia, vel locus pius. Quinto, quando fecundus emptor emit mala fide, hoc eft, fcienſe alteri venditam; quæ omnia vide apud doctores & latius, apud quos etiam habes, quifnam fit præferendus, quando quis aliquid alicui vendit, & deinde alteri donat, vel contra.

e *Molin. d. 532. & d. 569. Fagund. l. c. c. 36. Leff. du. 10 & paſſim.*

Prætextu minoris pretij venditam rem diminuere.

4. Injuſtitia reus eft, qui rem vendit infimo pretio, & partem mercis tradit: ſi ulna, v. g. panni rigorosè valeat quinque, infime quatuor, non poteſt mercator ſ vendere ulnam pro quatuor, & non tradere integram panni ulnam, eo colore, ut ſibi ejuſmodi partem referret, pro eo, quod deeft ad pretium rigorofum. Ratio eft, quia ſi mercator non ſtaret contractui, & pacto inito cum emptore de vendenda illi integra panni ulna, & ſic illum deciperet. Ut interim taceam incommodum non raro ſequens; nam emptori non ſufficiet v. g. pannus ad veſtem ſibi comparandam &c. nec ſufficiet huic ægroto, cui neceſſaria eft uncia electuarij, ſi tu occultè ſemiunciam tradas.

f *Mol. latè d. 357.*

5. Neminem puto refragaturum allatæ doctrinæ. Aliud enim eft, quod g plures probabiliter docent, defraudantem in pondere, vel meſura, non te-

neri ad reſtitutionem; quando ita defraudat, ut ſibi quid juſtè compenſet: aliud eft, quod nos hæcenus docuimus. Nam ſi lex de pretio alicuius rei eſſet injuſta, vel ementes ex malitia conuenirent ſolvere minus, quàm verè res valeat, poſſet tunc ad ſe indemnem ſervandum, mercator, quando propter coactionem non poteſt ſe à vendendo retrahere, aliquid diminuere de pondere, vel meſura.

g *Tol. Val. Sorus, Reb. alijque, quos citat ſequiturque Salas, du. 35. n. 4.*

Ulna v. g. panni valet juſtè quinque aureis; verum ſive ob legem injuſtam, ſive ob potentiam, ſive ob malitiam emptorum, ipſi ſolvunt quatuor; juſtè mercator dabit minus de ulna panni, quantum ſcilicet ſatis eſt, ad ſuum juſtum pretium ſupplendum: & ratio eſt, quia pretium, quod ſolvitur, ſupponitur eſſe minus infimo, atque adeo injuſtum; quare mercator ſic diminuendo de merce, inducit æqualitatem, & ex alia parte emptori injuſto imputabitur damnum, quod ipſi eidem fortè ſequetur, (niſi in aliquo caſu magni damni, aliud dicet charitas &c.) At in caſu numeri præcedentis, non ita, quia tibi pretium, quod emens ſolvit, licet infimum, juſtum tamen eſt. Et nihilo minus puto, ſi mercator omnino pretio ſummo volebat vendere, ad quod certè jus habet, & emens compelleret injuſte ad vendendum infimo, poſſe tunc mercatorem ſibi pretium ſumum, diminuendo de meſura, compenſare, quia tunc redit ratio ſuæ indemnitate, & damnum emptori fortè obveniens, ipſimet merito imputabitur, ut dictum eſt.